

Spor da Sosyal Güvenlik

Spor Alanında alışanların Durumu

Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **İş Kanunu Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- Genellikle, “bağımlı işçilerin özel hukuku” olarak tanımlanan İş Hukuku, bir işverene bağlı olarak, hizmet sözleşmesine dayanmak sureti ile çalışanlara özgü bir hukuk dalıdır. Ortaya konulan emeğin en büyük özelliği bağımlı oluşudur (Petek 2002). İş Hukuku, Bireysel ve Topu İş Hukuku olarak ikiye ayrılarak incelenmektedir.
- Bireysel İş Hukuku, tek tek işçilerin işverenleriyle olan hukuki ilişkilerini, iş ilişkisinin konusunu oluşturan karşılıklı hak ve borçlarını, kısacası iş (hizmet) sözleşmesi hukuku olarak nitelenebilecek olan alanı düzenlemektedir.

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **İş Kanunu Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- Bireysel İş Hukuku'nun özellikle işçi ve işverenler arasındaki hukuki ilişkileri ele aldığını belirtmiştik. Bu noktada spor alanının çalışanlarından, sporcuların, teknik direktörlerin, antrenörlerin, kulüp yöneticilerinin, hakemlerin vb.'lerinin hukuk alanındaki hangi düzenlemelerin içerisinde yer aldıkları ya da alabileceklerinin belirtilmesi önem arz etmektedir.
- İşverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartlarını ve çalışma şartlarına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenleyen 4857 sayılı İş Kanununun 2. maddesinde; "Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir. İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddî olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir." ibaresi yer almaktadır.

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **İş Kanunu Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- Spor alanının sjelerinden bir tanesi olan sporcuların, İş Kanunu açısından durumları değerlendirildiğinde; kulüplerinden maddi bir çıkar elde etmek için yani ücret alarak sporu bir meslek olarak yapan profesyonel sporcular, ekonomik açıdan “iş” olarak nitelenen bir faaliyeti gerçekleştirip, bu faaliyet karşılığında da kulüplerinden belli bir ücret almaktadırlar. Profesyonel sporcular, belirli bir ücret karşılığında, belirli veya belirsiz bir zaman için kulübünün hizmetinde çalışma yükümlülüğüne girerler ve spor yaptıkları sürece kulübün belirlediğ talimatlara bağlı kalmaktadırlar. Buna karşılık kulüpler de sporcuların sağlığını korumakla yükümlü olmaktadır. Profesyonel sporcular ile kulüp arasındaki hak ve yükümlülükler bu ilişkinin bir hizmet sözleşmesi olduğunu ortaya koymaktadır.
- Hizmet sözleşmesi tanımına baktığımızda, sözleşmenin İş Kanunu’nda değil, 6098 sayılı Borçlar Kanununun 393. maddesinde, “Hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle işgörmeyi ve işveren de ona zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.” şeklinde tanımlanmış olduğunu görmekteyiz.

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **İş Kanunu Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- Profesyonel sporcular hizmet sözleşmesinin işçi tarafını, kulüpler ise işveren tarafını oluşturmaktadır. İş Kanununun 2. maddesine göre, bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren denilmektedir. Bu madde açısından bakıldığı zaman profesyonel sporcular ile kulüpleri arasındaki ilişkinin İş Kanunu çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ancak İş Kanununun 4/g maddesine göre sporcular kanun kapsamı dışında bırakılanlar arasında sayıldıkları için İş Kanununa göre işçi sayılmamaktadırlar.
- Sporcuların belirtilen madde gereğince kanun kapsamı dışında bırakılmalarının gerekçelerine baktığımızda; sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin düzenlenmesinde sportif ihtiyaçlara özgü durumların dikkate alınmasının gerektiği belirtilip, özellikle İş Kanunu'nda yer alan hizmet sözleşmesinin feshi, kıdem tazminatına ilişkin hükümlerin sporcular için uygulanmasının mümkün olmaması, bu nedenle profesyonel sporcuların diğer işçilerden ayrılarak İş Kanunu'nun dışına çıkarıldıkları ve yaptıkları spor dalı ile ilgili federasyonun o spor dalının ihtiyaçlarına göre yapacağı düzenlemelere uymalarının gerekli olduğu vurgulanmıştır.

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **İş Kanunu Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- İş Sözleşmesinin taraflarından biri olan sporcuların İş Kanunu açısından durumunu ortaya koyduktan sonra, sözleşmenin diğer bir tarafı olan işveren kavramının İş Kanunu açısından durumuna bakmak gerekir.
- İşveren kavramı, 4857 sayılı İş Kanununun 2. maddesinde, “İşçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren denir.” şeklinde tanımlanmıştır. 1475 sayılı eski İş Kanunundaki tanımdan farklı olarak yeni kanunda “tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlar” ibaresi eklenmiştir.
- İşveren tanımıyla ilgili olarak, bu kavramın işçi kavramından çıktığı ortaya konulmaktadır. İşçi, başkasının hizmetinde çalışan kişi iken, işveren bir başkasını işçi olarak çalıştıran kişidir. Bu açıdan bakıldığında; işçinin gördüğü işin türü ve işverenin, gerçek veya tüzel kişi ya da özel hukuk veya kamu hukuku tüzel kişisi olması hatta tüzel kişiliğinin bulunup bulunmamasının bir öneminin olmadığı ifade edilmektedir.

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **İş Kanunu Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- İşveren kavramının iyi belirlenebilmesi için, işçi kavramını temel almak gerektiği belirtilmiştir. Bu açıdan işçinin durumuna bakıldığında, iş görme borcu ve talimatlara uyma borcu gibi iki özelliğin ortaya çıktığı görülürken; bu duruma göre işveren, hem iş görme borcunun yerine getirilmesini isteyen hem de talimat vermeye yetkili olan kişi olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin, işçi ve işveren arasındaki hukuki ilişkiden farkının olmadığı görülmektedir. Bu duruma göre, hizmet sözleşmesi ile ücret mukabilinde bir kişiyi çalıştıran ve sporcuyla arasında bu bağımlılık ilişkisinden bir kazanç sağlayan kulüplerin, İş Kanunu açısından işveren sayılmaları gerektiği ifade edilmiştir. İş Kanunu açısından değerlendirilmesi gereken diğer iki kavram işveren vekili ve işyeridir.
- İşveren kavramının, işçi gibi bir kişiye zorunlu olarak bağlanmadığı görülmektedir. Söz konusu kavram, aynı kişide birleşen, aynı zamanda da birden çok kişiye dağıtılması da mümkün olan görevlerin toplu bir niteliğini içerir. Bu yüzden işveren, söz konusu yetki ve görevlerinden yönetimle ilgili olanların yerine getirilmesini bir başkasına bırakabilir.

Spor Alanında Çalışanların Durumu

- **SGK Açısından Spor Alanının Çalışanlarının Değerlendirilmesi**
- Profesyonel manada, yani yaptığı işi bir meslek haline getiren, yaptığı veya katıldığı faaliyetlerin sonucunda ücret alarak çalışan ve dolayısıyla bir işverenle arasında hizmet akdi ortaya çıkan spor alanının çalışanlarının sosyal güvenlikleri ile ilgili değerlendirmeler, eski 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, yeni 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunundaki sigortalı sayılanlarla ilgili maddelerde yer alan hizmet akdine ilişkin hükümlere göre yapılmaktadır.
- Eski 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 2. maddesinde, yeni 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4. maddesinin (a) fıkrasında, hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanların sigortalı sayılacakları belirtilmiştir. Gene aynı kanunun 6. maddesinde sigortalı sayılmayanlar belirtilmiş ve bunların arasında spor alanında ücret alarak yani profesyonel olarak sporun içinde yer alanlar sayılmadığı için sigortalı niteliği kazandıkları belirtilmiştir.